

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Банківська система є важливим елементом фінансово-кредитної системи країни, адже через неї здійснюється велика кількість фінансових операцій, які обслуговують усі сфери діяльності держави. А отже, ефективне управління фінансовою безпекою комерційного банку забезпечить налагоджене функціонування усєї банківської системи в цілому.

Питання управління фінансовою безпекою комерційного банку є відносно новим на теренах наукових напрацювань, залишається недостатньо вивченим і потребує подальшого дослідження. Більшість науковців дотримуються думки, що управління фінансовою безпекою комерційного банку є собою процесом, який забезпечує виконання певних функцій планування, регулювання, аналізу та контролю, які спрямовані на протистояння можливих зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стійкого розвитку банку.

На сучасному етапі в умовах неефективного використання фінансових ресурсів особливо актуальним для банків є створення механізму управління фінансовою безпекою, формування і реалізація якого в практичному використанні дозволить збільшити ефективність прийняття управлінських рішень стосовно використання ресурсів банку. Система фінансової безпеки має бути унікальною у кожному банку, оскільки залежить від напрямку діяльності банку, продажу відповідних банківських продуктів та послуг для окремих споживачів. Лише комплексність та узгодженість системи фінансової безпеки банку може забезпечити надійність його безпеки.

Як кожную управлінську систему, її потрібно розглядати в двох аспектах. З одного боку, складовою управління фінансовою безпекою банку є суб'єкт управління (тобто підсистема, що управляє), з іншого боку – об'єкт управління (тобто підсистема, якою управляють).

Суб'єктами управління фінансовою безпекою є керівники банківських установ, а у великих за розмірами банках створюються відповідні служби безпеки банку, які виконують завдання, пов'язані із контролем операцій щодо незаконно отриманих коштів та забезпечення зберігання готівки, фінансових документів, цінних паперів.

Основними об'єктами управління фінансовою безпекою є не тільки фінансові ресурси (капітал, залучені та позичені кошти), за допомогою яких банк здійснює свою діяльність, але й ті сфери діяльності, які він обслуговує.

Формування системи управління у сфері забезпечення фінансової безпеки банку здійснюється на основі поставленої мети. Науковці формують мету управління фінансовою безпекою банку по-різному: по-перше, це досягнення максимальної стабільності функціонування, і навіть створення основи та перспектив зростання незалежно від об'єктивних і суб'єктивних загрозливих чинників; по-друге, це усунення можливості нанесення шкоди банку або упущення ним вигоди, забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний момент часу та накопичення достатнього потенціалу розвитку та зростання в майбутньому, якісна реалізація операцій і угод; по-третє, безперервна і стійка підтримка стану, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз. Отже, ефективна політика управління фінансовою безпекою банку повинна мати на меті план дій щодо забезпечення стабільних показників фінансового стану банку як в поточному, так і перспективному періодах, та усунення можливості впливу зовнішніх та внутрішніх загроз його безпеці.

Поставлена мета може бути досягнута в результаті реалізації таких етапів (рис. 1).

На нашу думку, найбільш доцільним, у першу чергу, буде здійснення конкретної інформаційно-аналітичної роботи для забезпечення фінансової безпеки банку, результати якої є необхідною умовою для здійснення моніторингу та визначення факторів, що впливають на рівень його фінансової безпеки. Функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення є обов'язковим для правильної та оперативної оцінки рівня фінансової безпеки, прогнозування можливих внутрішніх і зовнішніх загроз, а також дотримання достатнього обсягу фінансових ресурсів для своєчасного виконання зобов'язань.

Головною проблемою функціонування банків на сучасному етапі є те, що про необхідність забезпечення фінансової безпеки згадують тільки тоді, коли вже неможливо уникнути загрози. Тому необхідно здійснювати моніторинг як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, що здійснює вплив на фінансовий стан банку і дасть можливість швидко реагувати на загрози, які можуть виникнути. В процесі здійснення моніторингу виявляють зовнішні та внутрішні загрози. До зовнішніх загроз відносять несприятливі умови на фінансових ринках, недовіру користувачів та недостатнє регулювання банківської діяльності. Щодо внутрішніх загроз, то на рівень фінансової безпеки впливає недосконалість організації фінансового менеджменту в банку та рівень кваліфікації керівництва і працівників банку, що викликає прийняття неефективних управлінських рішень.

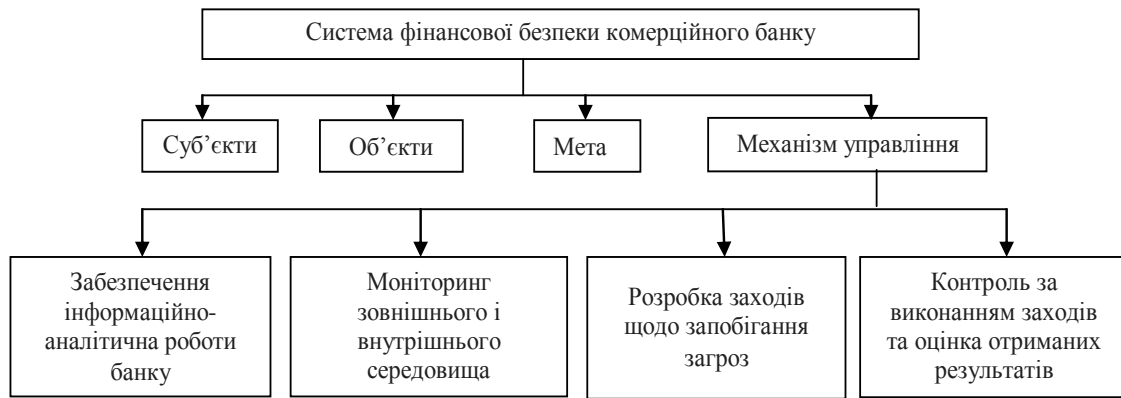

Рис. 1. Система управління фінансовою безпекою комерційного банку

Кожний банк у процесі роботи прагне знайти межу між прибутковістю і ризиком, які знаходяться в прямій залежності. Тобто свідомо йдучи на великі ризики, банк сподівається отримати значний прибуток. Рівень фінансової безпеки пропонуємо оцінювати за такими показниками, як: відношення прибутку до величини активів, що визначаються політикою банку та його стратегією; різниця між ставками за кредитами та депозитами – цей показник фактично характеризує потенціал банку, його можливість здійснювати прибуткову діяльність; відношення доходів до витрат, оскільки це свідчить про здатність банку заробляти достатню кількість коштів для покриття понесених витрати і отримання нормального прибутку, а також успішність кадрової політики і дієвість системи оплати праці персоналу банку.

Своєчасне виявлення зовнішніх та внутрішніх загроз є основою для організації дієвого процесу забезпечення фінансової безпеки банку. Основними заходами щодо запобігання зовнішніх та внутрішніх загроз є посилення державного регулювання банківської сфери, запровадження нових методів і технологій обробки та аналізу інформації для оцінки і забезпечення фінансової безпеки окремого банку, а також належний рівень фінансового контролю як за фінансовими ресурсами та здійсненими операціями, так і за діями самого персоналу банку. Такі заходи повинні бути розроблені із застосуванням мінімальних затрат ресурсів та часу для досягнення бажаного результату.

Основною метою здійснення контролю будь-якого процесу є виявлення відхилень отриманих показників від запланованих та здійснення заходів щодо покращення становища. У рамках системи фінансової безпеки банку здійснюються два види контролю. Перший вид контролю – поточний, який полягає відповідно до фактичних результатів поставлених завданнями. Другий вид – підсумковий, що забезпечує оцінку ефективності здійснених заходів щодо забезпечення фінансової безпеки. Контролю підлягають показники ліквідності банку, рівень проблемних кредитів, показники достатності капіталу та загальна валютна позиція банку. За результатами проведення контролю формуються висновки про стан фінансової безпеки банку та ефективність вжитих банком заходів з підвищення її рівня.

Отже, управління фінансовою безпекою банку – це є особливий вид здійснення фінансового менеджменту фінансово-кредитної установи, який спрямований на забезпечення найвищих результатів фінансової діяльності банку та мінімізації впливу загроз в процесі досягнення фінансових інтересів як в короткостроковому, так й у довгостроковому періоді. Забезпечення ефективної взаємодії усіх елементів системи управління фінансовою безпекою банку дозволить досягти запланованих результатів банківської діяльності за певний період. Для кожного банку є важливим здійснення узгоджених та обґрунтованих дій, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки, оскільки фінансова безпека є важливим інструментом для досягнення її комерційної мети.